

KÖZLEMÉNYEK

FALUVÉGI ALBERT

Az Európai Közösségen belüli térinformációs infrastruktúra (INSPIRE) irányelvről és a KSH aktuális feladatairól

2007. májusában lépett hatályba az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa 2007/2/EK irányelve az Infrastructure for Spatial Information in European Community (INSPIRE) kialakításáról, s ezzel új fejezet nyílt az európai és a hazai térinformatikában. Az irányelv az elérendő célokat, a megvalósítás fő kereteit és határidejét sorolja fel, a konkrét jogi és műszaki követelményeket az Európai Bizottság végrehajtási rendeletekben szabályozza.

Az irányelv szerint a Közösség környezetpolitikájának és más olyan közösségi politikáknak a kialakításához és végrehajtásához, amelyekbe a közösséget létrehozó szerződés 6. cikkének megfelelően be kell illeszteni a környezetvédelmi követelményeket, információkra, többek között térinformációkra van szükség. Ennek érdekében olyan fokú koordinációt kell megvalósítani az információ felhasználói és szolgáltatói között, amely lehetővé teszi, hogy a különböző szektorokból érkező információk és ismeretek összekapcsolhatóak legyenek.

A téradattémák az irányelv I., II. mellékletében (alap-tér adatok) és III. mellékletében (tematikus tér adatok) szerepelnek.

A környezetvédelemért felelős minisztérium, az irányelv kijelölt hazai témafelelőse 2007 júniusában koordinálta a jogharmonizációs feladatokat. Ennek alapján 2008-ban módosult a környezetvédelmi törvény, s 2009-ben megjelent a Nemzeti Környezeti Térinformatikai Rendszer létrehozásáról és működtetéséről szóló 241/2009. (X. 29.) kormányrendelet, melynek előkészítésében a KSH képviselői is közreműködtek.

A témában az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásért a környezetvédelemért felelős miniszter, illetve az általa kijelölt személy (Mikus Dezső) felel. A kapcsolattartót a kormány által kijelölt koordinációs testület segíti, melyben a KSH képviselője Valkó Gábor. A KSH INSPIRE koordinátora Faluvégi Albert.

A KSH felelősségi körébe tartozó téradattémák:

- *Közigazgatási egységek* – közreműködés (olyan nemzeti területek, amelyeken a tagállamok joghatósággal rendelkeznek és/vagy joghatóságot gyakorolnak, helyi, regionális és országos egységekre osztó, közigazgatási határvonalakkal elválasztott igazgatási egységek).

A közigazgatási határadatok nyilvántartása a Földmérési és Térképészeti Intézet (FÖMI) alapfeladata, a közigazgatási szintektől függetlenül. A KSH biztosítja a településazonosítók aktualizált állományát az adatok összekapcsolásához, kezeli a hazai NUTS-beosztást és a lokális egységek rendszerét, gondozza a területi számjelet, s átadja a FÖMI-nek a szükséges információkat. (Ez a jelenlegi, nem intézményesített gyakorlat is.)

- *Statisztikai egységek* – felelősség (statisztikai információk terjesztésére vagy felhasználására szolgáló egységek).

A KSH-nak biztosítani kell a felelősségébe tartozó társadalmi, gazdasági és infrastrukturális statisztikákra vonatkozóan a települési és területi szintű (kistérségi, megyei, regionális) aggregáláshoz szükséges településazonosítókat, ideértve a településekből „építkező” nem közigazgatási, hanem funkcionális területi egységeket is. Meg kell oldanunk a településazonosítók teljes körű alkalmazását az egyedi statisztikai jelentéseken, s közre

kell működnünk a postai irányítószámok és a településazonosítók teljes körű megfeleltetésében. A népszámlálások és más cenzusok esetében törekedni kell a településen belüli számbavételi egységek földrajzi azonosíthatóságának biztosítására, közhiteles címjegyzékek használatára. (Ahhoz, hogy a közhiteles címjegyzékek összeálljanak, szükség van a lakosságnak, a gazdálkodó egységeknek/szervezeteknek és intézményeknek a KSH által kezelt címanyagára. A címjegyzékek kialakítása, kezelése, szolgáltatása feladatunk, s közre kell működjünk a földrajzi azonosításra való alkalmassá tételükben.)

- *A népesség eloszlása – demográfia – felelősség* (a népesség földrajzi eloszlása – beleértve a népességi jellemzőket és a tevékenységi szinteket is – földrajzi rácsrendszer, régió, közigazgatási egység vagy más elemzési egység alapján összesítve).

A KSH-nak az éves népesedési statisztikában és a népszámlálások során biztosítania kell a népességre, annak összetételére vonatkozóan a települési és területi szintű (kistérségi, megyei, regionális) aggregáláshoz szükséges településazonosítókat, ideértve a településekből „építkező” nem közigazgatási, hanem funkcionális területi egységeket is. A népszámlálások esetében törekedni kell a településen belüli számbavételi egységek földrajzi azonosíthatóságának biztosítására, közhiteles címjegyzékek használatára.

A kormányrendelet két olyan feladatot nevez meg és köt határidőhöz, melyek a KSH-ra is vonatkoznak:

- *A metaadatokat* a meglévő téradatok esetében – ültetvénytisztikai térinformatika (ÜST) – 2010. május 15-ig, a többi témában 2013. május 15-ig kell elkészíteni. Hangsúlyozni szükséges, hogy a FÖMI-vel közösen gondozott közigazgatási egységek témában jelenleg a KSH-ban nincsenek téradatok, így a metaadatok összeállítása a FÖMI feladata. A környezetvédelemért felelős minisztérium a metaadatok megadására egységes hazai alkalmazás kidolgozását ígérte. Addig is tanulmányozzuk a Bizottság 1205/2008/EK rendeletét a metaadatokkal kapcsolatos rendelkezések végrehajtásáról. Meg kell ismerni az INSPIRE weboldalán közzétett metaszabványt is, amely a hazai egységes alkalmazás hiányában megoldást jelenhet. (A környezetvédelemért felelős minisztérium kérte, hogy minden intézmény, amennyiben az INSPIRE oldalon adja meg metaadatait, azokból egy példányt a minisztériumnak is küldjön meg, az egységes hazai adatbázis kialakításához.)
- A rendelet hatálybalépését követően keletkezett, gyűjtött, továbbá átalakított téradatkészletekre vonatkozó *téradat-szolgáltatásokat* a közigazgatási egységek témájánál 2011. május 15-től, a többi témánál 2014. május 15-től kellene biztosítani, míg a rendelet hatálybalépésekor meglévő téradatkészletekre ugyanezek a határidők 2016. május 15. és 2019. május 15.

A közigazgatási egységek témájában, a FÖMI fő felelőssége mellett, a téradatszolgáltatás 2011. május 15-től biztosítható. Az adatok típusa szerint rögzíteni szükséges, hogy a FÖMI a szolgáltató intézmény.

A statisztikai egységek és a népesség eloszlása – demográfia témákban, a KSH hatáskörébe tartozó statisztikáknál, az adatszolgáltatások 2014. május 15-től feltehetően biztosíthatók. A hivatalon belüli és külső partnereinknél még egyeztetések, pontosítások szükségesek. A téradat-szolgáltatáshoz a földrajzi azonosítókkal ellátott települési, területi, illetve egyéb egységek szükségesek, amelyek feltételezik a címadatok egységes, közhiteles, földrajzi azonosítókkal ellátott állományainak elérését a témagazda-intézményeknél.

A KSH-nak jelenleg a hatályos szabványoknak megfelelő téradatkészletei nincsenek. Az első, EU-szabványnak is megfelelő téradatkészlet a 2010-es általános mezőgazdasági összeírás keretében áll össze, a gazdaságok földrajzi elhelyezkedésének meghatározásával.

Budapest, 2010. május 13.